

**DOMINIC
SANDBROOK**
AVENTURI ÎN TIMP

CLEOPATRA

Ilustrații de Edward Bettison
Traducere din limba engleză de Petru Iamandi

POLIROM
2022

Zei Memfisului

La câteva săptămâni după aventura nocturnă a Cleopatrei, tatăl ei o chemă în sala în care își primea sfetnicii.

Era devreme, fetița nici nu luase micul dejun. Intră și așteptă un timp care i se păru o eternitate, privind țință modelul de pe covor, simțind că nu mai poate de foame.

Înconjurat de sfetnici, tatăl ei stătea aplecat peste un vraf de pergamente, mormăind ceva despre o insulă îndepărtată care aparținuse cândva strămoșilor săi. În cele din urmă, Cleopatra se plictisi să tot privească în jos și se uită în jur cu o curiozitate nedisimulată.

Sala oferea un spectacol magnific: tavanul împodobit cu pietre prețioase, masa de scris făcută din cel mai bun lemn de cedru, mozaicurile de pe pereți incrustate cu aur și mărgele din sticlă. Chiar și florile miroseau mai frumos decât oricare dintre cele pe care le văzuse până atunci.

În sfârșit, tatăl ei se ridică și se apropie de fereastră, iar sfetnicii săi, după multe temenele și lingușeli, își adunară hârțiile și ieșiră de-a-ndăratelea din sală.

O clipă, tatăl ei nu spuse nimic, mulțumindu-se să privească orașul. Apoi, brusc, se întoarse spre ea.

Vor pleca într-o călătorie, zise el tăios. Le poruncise deja slujitorilor să-i pregătească bagajul. Porneau în mai puțin de o oră.

Cleopatra deschise gura ca să obiecteze. „Dar n-am luat micul dejun!“, ar fi vrut să spună.

Văzu însă privirea tatălui ei și se gândi că e mai bine să tacă.

Peste o oră, corabia regală ieși pe Lacul Mareotis. Vâslaşii iuțiră ritmul, îndemnându-se cu vocile lor răgușite, și curând ajunseră pe canalul care ducea spre Nil.

Chiar dacă nu-și iertase pe deplin tatăl că o făcuse să rateze micul dejun, Cleopatra se dădea în vânt după astfel de călătorii. Nimic nu egala corabia regală.

Lungă de o sută de metri, construită din lemn cioplit cu multă grijă, bronz și fildeș, aceasta era împodobită cu statui uriașe, aurite, de zei și faraoni. Înăuntru erau cinci sufragerii, bucătării, dormitoare, o bibliotecă, o sală pentru exerciții fizice, o mică grădină, o baie, grajduri pentru cai, altare pentru zeii greci Dionysos și Afrodita, ba chiar și un acvariu.

Prin aproape fiecare detaliu, de la marchizele purpurii la tavanele sculptate, corabia regală emana bogăție și putere. De fapt, era mai puțin o ambarcațiune și mai mult un palat plutitor dedicat plăcerii.

În urma ei venea o mică flotă de bărci și bărcuțe auxiliare, transportând slujitori și provizii, secretari și gărzi. Pentru Stăpânul Celor Două Ținuturi, nimic nu era lăsat la voia întâmplării.

Acum corabia cârmi spre sud, spre marele fluviu. Impunătoarele colonade ale Alexandriei se pierdeau în ceață.

Lumea greacă – lumea oamenilor de știință și a inventatorilor, a teatrelor și bibliotecilor – rămânea în urmă. În timp ce Cleopatra privea de pe punte, ochii îi străluceau de entuziasm. Acesta era Egiptul, adevăratul Egipt – vechi și ciudat, plin de magie și mister.

Se făcea tot mai cald. În aer pluteau fire de praf, iar muștele bâzâiau pe deasupra apelor Deltei.

De o parte și de alta a fluviului, crengile curmalilor se lăsau până la pământ sub rodul bogat. Niște copii alergau de-a lungul malului stâng, goi-goluți, oacheși, chiuind și fluturând din mâini.

Un pescar ridică o mână în semn de salut; o maimuță sărea printre trestii. Un crocodil se strecură în apă, cu ochii nemiloși lucind la gândul unei prăzi. Lângă celălalt mal, un hipopotam întâmpină privirea Cleopatrei cu ochi amenințători și un căscat enorm.

În față, Nilul se întindea la nesfârșit, cât vedeai cu ochii, spre inima Africii.

Orele treceau. În cele din urmă, vâslașii începură să slăbească ritmul. Soarele se afundă în mlaștinile adormite și noaptea sosi în Delta Nilului.

Timp de două zile își continuară drumul spre sud. Treptat, mlaștinile lăsară locul unor lanuri întinse de porumb auriu, presărate din loc în loc cu case țărănești din cărămidă.

Apoi, în a treia zi, Cleopatra zări mai multe forme ciudate spre apus – triunghiuri aurii, profilate pe cerul albastru, fără nori – și fața i se luminează de încântare.

— Mormintele vechilor regi, spuse tatăl ei, calm.

Cleopatra știa deja totul despre piramide. Era fascinată de istoria Egiptului și chiar îi ceruse unei slujnice să o învețe egipteana – o limbă vestită pentru dificultatea ei, pe care nimeni din familia ei nu învățase să o vorbească.

Egiptul, știa asta prea bine, era o țară străveche – cea mai veche din lume. Faraonii domneau peste Cele Două Ținuturi de aproape trei mii de ani. Datorau totul Nilului, care izvora departe, în Africa, și curgea spre nord, către Deltă, vărsându-se dincolo de aceasta, în Marea Mediterană.

Pentru egiptenii de rând, Nilul era mai mult decât un fluviu. Era Tatăl Vieții, Mama Tuturor Oamenilor, le dăruia nămol pentru cărămizi, apă pentru recolte, pești pentru masă și stuf pentru papirus, un fel de hârtie groasă. Spre sfârșitul fiecărei veri, se umfla și se revărsa peste câmpurile din jur. Apoi, când se retrăgea, lăsa pământul umed și întunecat, astfel încât țăranii egipteni puteau cultiva orz, grâu și legume.

Darurile Nilului îmbogățiseră Egiptul. Primii lui regi construiseră orașe mai mici sau mai mari, oștiri și flote,

creând unul dintre primele imperii ale lumii. Folosind armate întregi de meșteșugari și sclavi, acești primi faraoni înălțaseră morminte până la cer, mărturii uriașe din piatră ale bogăției și puterii lor. Înăuntru își dormeau somnul de veci, alături de comorile lor scânteietoare.

Dar vremurile acelea erau de mult apuse. Când își duse mâna streășină la ochi ca să privească Marea Piramidă din Giseh, Cleopatra se uita la o construcție veche de două mii de ani¹.

Multe se schimbaseră de atunci. În primul rând, dinastia Ptolemeu se instalase în Egipt, aducând cu ea mii de coloniști greci.

Majoritatea nou-veniților rămăseseră în Alexandria, unde puteau să-și păstreze vechile tradiții și să venereze zeii de pe Muntele Olimp. Dar unii oșteni greci își înființaseră ferme în Faiyum, o mare oază creată de oameni, irigată de apa Nilului adusă prin canale.

Sătenii din regiune îl venerau pe Sobek, zeul fluviului, care avea cap de crocodil. În orașelul principal de lângă un lac, preoții chiar adăposteau un crocodil sacru, împodobit cu giuvaere și hrănit cu cele mai alese bucăți de carne. Oștenii greci numeau acest loc Orașul Crocodilului, sau Krokodilopolis.

1. Cu alte cuvinte, Cleopatra a trăit mai aproape de noi decât de Khufu, faraonul care a construit Marea Piramidă. Acest lucru ne spune cât de îndelungată și de veche era istoria Egiptului.

Dar, dacă plecai din Krokodilopolis și o luai spre sud, puteai merge zile întregi fără să auzi un cuvânt în grecește. Aici, în inima zonei rurale, țăranii egipteni duceau aproape aceeași viață ca pe timpul piramidelor¹.

În vreme ce vechile morminte se pierdeau în urmă, Cleopatra stătea sprijinită de balustradă și privea curioasă casele modeste din nămol întărit de soare și copiii care se jucau printre tufișurile învăluite în ceață.

Viața lor, știa prea bine, era cu totul altfel decât a ei. Cum și-o petreceau? Care le erau speranțele, temerile, visurile, coșmarurile?

Mulți copii egipteni nici nu apucau adolescența. Cam o treime mureau înainte să împlinească un an, victime ale bolilor care bântuiau malurile Nilului. Purtând amulete magice ca să-i apere de boală, cei care supraviețuiau își petreceau o mare parte a timpului pe câmp, unde își ajutau părinții să semene și să strângă recolta. Puțini învățau să citească și să scrie, și mai puțini visau la o viață altundeva decât în satele lor.

Și totuși, viața lor nu era lipsită de unele plăceri. Copiii egipteni stăteau ore întregi afară, în soare, unde alergau, se luau la trântă, înotau, jucau bile sau capra, băteau mingea sau pur și simplu se jucau cu animalele din curte. Mulți aveau păpuși din cârpe sau mici animale cioplite din lemn.

1. Nu putem ști sigur ce populație avea Egiptul pe vremea Cleopatrei, dar istoricii apreciază că ar fi fost în jur de șapte milioane de locuitori.